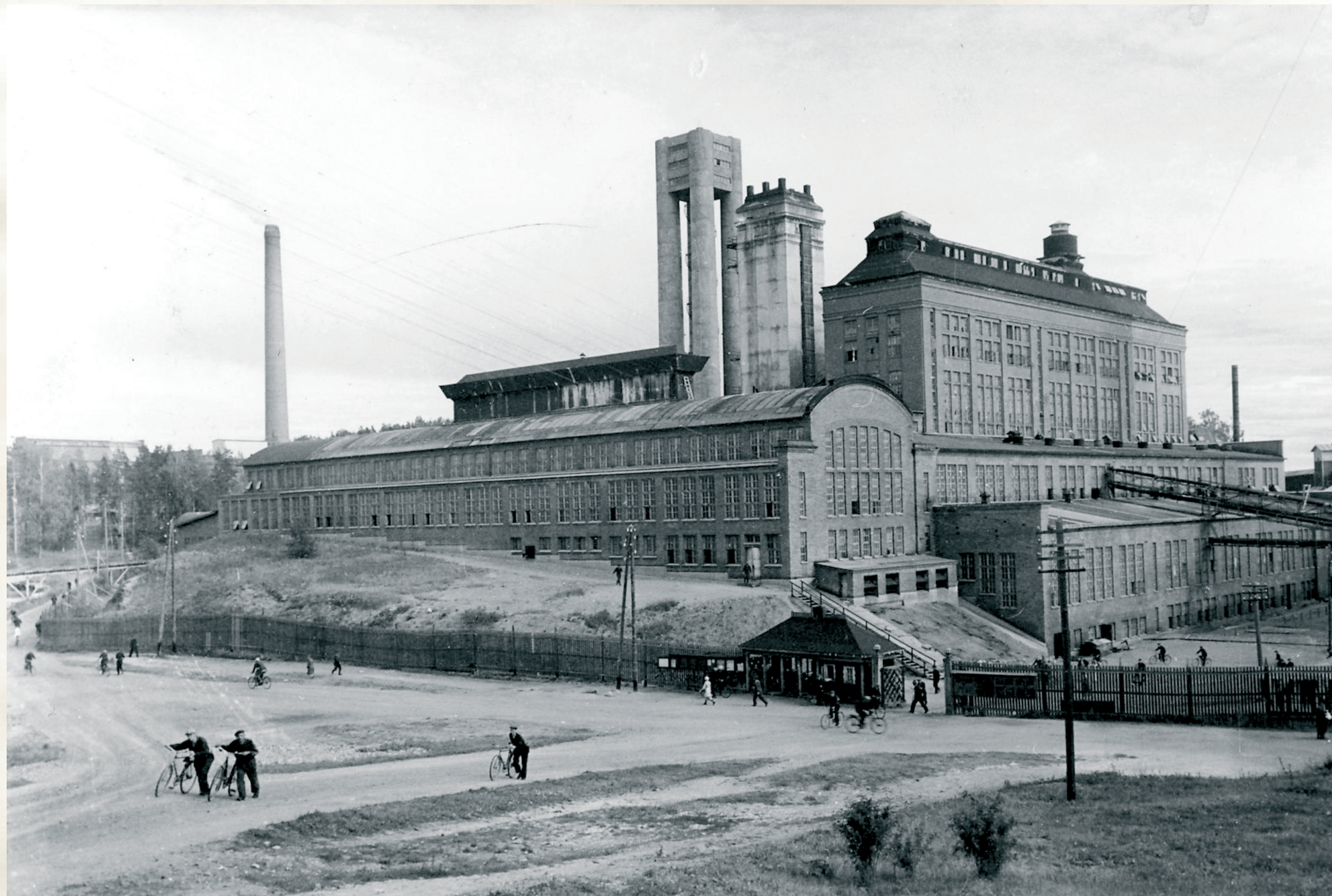

TEOLLISTUMINEN

TEOLLISUUS LAAJENE KIHlakunnassa

1900-luvun alku oli epävakaata suurten mullistusten aikaa. Ensimmäinen maailmansota, Venäjän vallankumous ja Suomen itsenäistyminen vuonna 1917 yhteiskunnallisine ja poliittisine muutoksineen saivat aikaan muutosten pyörteen. Suomi suistui kansalaissotaan, josta toipuminen oli vaikeaa. Sotia seurasi lama, joka hellitti 1920-luvun kuluessa.

Epävakaista oloista ja lamasta huolimatta kehitys ei pysähtynyt Jääsken kihlakunnassa. Enson tehdas paloi vuosisadan alussa, mutta se rakennettiin nopeasti uudelleen entistä laajempaan. Vuosisadan alkupuoli 1920-luvulle oli hidasta kasvun aikaa. Alueelle rakennettiin esimerkiksi natriumsilikaatti eli vesilasitehdas sekä sulfiittiselluloosatehdas. Hiokkeen ohella tehtaalla alkoi paperin valmistus. Paperia ja pahvia vietiin länteen, erityisesti Englantiin ja Saksaan, kun taas hioketta toimitettiin pääasiassa Venäjän markkinoille.

Euroopan suurin sulfiittiselluloosatehdas

Enson sulfiittiselluloosatehdas valmistui vuonna 1920. Tehdas oli valmistuessaan Euroopan suurin. Työntekijöitä tehtaassa oli sen valmistumisen aikoihin noin 300 henkilöä. Tehtaassa oli erikoista se, että sitä rakennettaessa maaston muoto käytettiin hyödyksi: selluloosamassa virtasi koko ajan alaspäin. Kuva Imatran kaupunginmuseo.

Puuta Imatrankosken alasuvennossa

Puutavaran kuljettaminen Enson tehtaalle suunniteltiin niin, että puutavara uitetaan Saimaalta Vuoksenniskalle Vuoksen yläjuoksulle ja kuljetetaan sieltä rautateitse Ensoon. Tukkeja ei usallettu uittaa Imatran kosken läpi, sillä yleisesti uskottiin, että tukit murskaantuvat Imatrankosken kuohuissa. Uittoja Saimaalta suoraan Vuoksea pitkin Ensoon päätettiin kuitenkin kokeilla. Tukit niputettiin, ne selvisivät koetuksesta ja puutavaran kuljetus päästiin järjestämään Vuoksea pitkin suoraan tehtaalle. Imatrankosken voimalaitoksen valmistuttua Imatrankoski ohitettiin rakentamalla uittokouru sen ohitse. Kuva Sakari Tossavainen.

Sankarivainajien muistotilaisuus Jääsken kirkolla.

Kansalaissodassa keuhkatalvella 1918 myös Jääsken kihlakunnan asukkaat taistelivat ase kädessä toisiaan vastaan. Lähes 600 henkeä menehtyi muutamia kuukausia kestäneen sodan seurauksena. Merkittäviä taisteluja käytiin Antrean, Jääsken ja Joutsenon alueilla. Kuvassa kansalaissodan muistojuhla sodan muistomerkillä. Kuva Kaija Linnahalm.

Vuonna 1911 tehdas siirtyi W.Gutzeit & Co:n omistukseen. Vuonna 1919 tehtaan osake-enemmistö myytiin Suomen valtiolle. Itärajan sulkeuduttua 1920-luvulla teollisuus joutui orientoitumaan uudelleen idän kaupan lakattua vähitellen kokonaan. Teollisuus suuntautui länsimarkkinoille, jotka alkoivat vetää 1920-luvun aikana sotien jälkeisen laman päätyttyä. Tehtaasta kasvoi 1920-luvun kuluessa Suomen suurin liikeyritys, joka sijoitti pääkonttorinsa Ensoon. Vuonna 1927 tehdas nimi muutettiin Enso-Gutzeit Osakeyhtiöksi.

Paperiteollisuutta syntyi myös Joutsenoon. Sahateollisuuden puujätettä käyttämään perustettiin Osakeyhtiö Pulpin sulfaattiselluloosatehdas vuonna 1909. Kemianteollisuutta syntyi Ruokolahdelle, jonne perustettiin kloraattitehdas ja kamferitehdas. Antreassa kiviteollisuus vauhdittui, kun vuosisadan alussa alueen graniittivarantoja lähdettiin hyödyntämään suuremmassa mitassa useamman yhtiön voimin. Kiveä vietiin läheiseen Pietariin, mutta myös eduskuntatalon portaat ovat Antrean Saijan louhimon graniittia. Kuparsaaren kalkkikiveä, jota oli louhittu jo 1600-luvulta lähtien hyödynnettiin teollisesti, kunnes kalkkikiviesiintymä ehtyi ja sitä lakattiin louhimasta 1920-luvulla. Kirvuun oli syntynyt huopateollisuutta jo 1800-luvun lopulla.

Kiven louhintaa Antreassa

Antrean eri kivilouhimoista louhittiin graniittia aina talvisodan syttymiseen saakka. Kiveä vietiin 1920-luvun lopulta eteenpäin etenkin Ylisen Vuoksen alueen voimaloiden, kuten Imatrankosken ja Rouhialan voimalaitosten rakennustyömaille. Kuva Etelä-Karjalan museo.